

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/196/2014
Identifikačné číslo spisu:	5405204578
Dátum vydania rozhodnutia:	29.03.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Soňa Mesiarkinová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:5405204578.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a členov senátu JUDr. Heleny Haukvitzovej a JUDr. Mariána Sluka, PhD., v spore žalobcov 1/ Ing. C. Y., bývajúceho v F., 2/ Z. Y., bývajúceho v U., oboch zastúpených advokátom doc. JUDr. Ľubomírom Fogašom, CSc., so sídlom v Bratislave, Kýčerského 5, proti žalovanému Združenie vlastníkov lesa, pozemkové spoločenstvo Zábiedovo, so sídlom v Zábiedove, IČO: 006 221 84, zastúpenému advokátkou JUDr. Miroslavou Bobíkovou, so sídlom v Dolnom Kubíne, Hviezdoslavovo námestie 27, o zrušení pozemkového spoločenstva a nariadenia jeho likvidácie, vedenej na Okresnom súde Námestovo pod sp.zn. 3 C 53/2008, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 19. novembra 2013 sp.zn. 5 Co 299/2013, takto

rozhodol:

I. Rozsudok Krajského súdu v Žiline z 19. novembra 2013 sp.zn. 5 Co 299/2013
z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

II. Uznesenie Okresného súdu Námestovo zo 7. februára 2014 č.k. 3 C 53/2008-913
z r u š u j e.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Námestovo (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) v poradí druhým rozsudkom z 19. marca 2013, č.k. 3 C 53/2008-835 zrušil pozemkové spoločenstvo „Združenie vlastníkov lesa, pozemkové spoločenstvo Zábiedovo, so sídlom v Zábiedove, IČO: 00 622 184“ a vyhlásil jeho likvidáciu. Rozhodnutie o trovách konania si vyhradil na samostatné rozhodnutie do 30 dní po právoplatnosti vo veci samej. V odôvodnení rozhodnutia poukázal na § 2 ods. 1 písm. a/ až c/, § 11 ods. 1 až 4, § 12 ods. 1 až 3, § 16 ods. 1, § 24, § 31 ods. 1 až 4 zákona č. 181/1995 Z.z. o pozemkových spoločenstvách. Súd v zmysle ustanovenia § 24 zákona rozhodol o zrušení spoločenstva a jeho likvidácii, pretože na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že predpoklady pre vznik spoločenstva neboli splnené už pri jeho založení, keď došlo k porušeniu zákona č. 181/1995 Z.z. o pozemkových spoločenstvách vo viacerých jeho ustanoveniach. O trovách konania rozhodol podľa § 151 ods. 3 O.s.p. Proti tomuto rozhodnutiu podal odvolanie žalovaný.

2. Krajský súd v Žiline rozsudkom z 19. novembra 2013 sp.zn. 5 Co 299/2013 rozsudok súdu prvej inštancie zmenil (§ 220 O.s.p.) tak, že žalobu žalobcov 1/ a 2/ zamietol a súdu prvej inštancie uložil rozhodnúť o trovách odvolacieho konania. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že nepreskúmaval jednotlivé dôkazy vykonané súdom prvej inštancie, ani ich vyhodnotenie vedúce súd prvej inštancie k vyslovenému právnomu záveru, pretože odvolací súd musel prioritne rešpektovať novú, zásadnú skutočnosť súvisiacu s konaním, keď 26. marca bol poslancami Národnej rady Slovenskej republiky schválený vládny návrh zákona o pozemkových spoločstvách, publikovaný v Zbierke zákonov Slovenskej republiky 23. apríla 2013, čiastka 24 pod č. 97/2013, ktorý nadobudol účinnosť 1. mája 2013 (§ 34 zákona), ktorým bol zákon č. 181/1995 Z.z. o pozemkových spoločstvách v znení zák.č. 217/2004 Z.z. a zákona č. 549/2004 Z.z. zrušený. Ďalej uviedol, že zákon č. 97/2013 Z.z. o pozemkových spoločstvách ustanovenie § 24 zákona č. 181/1995 Z.z., o ktoré žalobcovia opierajú svoj návrh, úplne vynechal, a teda postup, ktorý žalobcovia navrhujú v zmysle nového zákona, už neexistuje, pričom zákonodarca možnosť zrušiť pozemkové spoločenstvo súdom ponechal v ustanoveniach § 6 a § 7 (ktoré takmer kopírujú ustanovenia § 23 a § 26 pôvodného zákona). Na nápravu nedostatkov súvisiacich so vznikom, registráciou a pôsobením pozemkových spoločenstiev podľa doterajších predpisov zákonodarca v rámci spoločných, prechodných a záverečných ustanovení zákona č. 97/2013 Z.z. v ustanovení § 31 ods. 1 zakotvil, že spoločenstvá s právnou subjektivitou podľa doterajších predpisov sa považujú za spoločenstvá podľa tohto zákona. V zmysle § 31 ods. 5 uložil spoločenstvám založeným podľa doterajších predpisov prispôbiť svoje právne pomery ustanoveniam tohto zákona do 28. februára 2014. Iba v prípade ak spoločenstvo nesplní povinnosť podľa odseku 5, v zmysle § 31 ods. 9, zmluva o spoločenstve sa zrušuje. Zákonodarca tak jednotne určil pre všetky existujúce spoločenstvá zákonnú lehotu, v rámci ktorej sú povinné nedostatky odstrániť a zosúladiť ich s ustanoveniami nového zákona. Až uplynutím novej lehoty zákon pripúšťa zrušenie pozemkového spoločenstva, a to v prípade, že nebudú splnené zákonné podmienky. S poukazom na ustanovenie § 220 O.s.p., napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu žalobcov 1/ a 2/ zamietol, keďže zákon č. 97/2013 Z.z. o pozemkových spoločstvách ustanovenie § 24 pôvodného zákona, o ktoré žalobcovia opierali svoj žalobný návrh, úplne vynechal, a teda postup, ktorý navrhovatelia navrhujú, podľa nového zákona neexistuje. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 4 O.s.p.

3. Okresný súd Námestovo uznesením zo 7. februára 2014 č.k. 3 C 53/2008-913 žalovanému náhradu trov prvoinštančného konania a náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

4. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalobcovia. Prípustnosť dovolania vyvodzovali z ustanovenia § 238 ods. 1 O.s.p. a jeho dôvodnosť z ustanovenia § 241 ods. 2 písm. b/ a c/ O.s.p. Namietali, že konanie pred odvolacím súdom trpí vadami, ktoré mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, keď považovali rozhodnutie odvolacieho súdu za nedostatočne odôvodnené a arbitrárne. Odvolací súd neprípustne vychádzal iba z argumentácie žalovaného vyslovenej v jeho odvolaní, ktorú súd zrejme doslovne odcitoval, pričom sa vôbec nevysporiadal s argumentáciou žalobcov prezentovanou na pojednávaní 19. novembra 2013. V odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu tiež absentuje uvedenie relevantných dôvodov, nakoľko odvolací súd iba poukázal na neprevzatie ustanovenia § 24 zákona o pozemkových spoločstvách do novej právnej úpravy (zákon č. 97/2013 Z.z.). Krajský súd opomenul zdôvodniť, ako právne posúdil, resp. ne/aplikoval na vec ustanovenie § 6 písm. b/ platného zákona o pozemkových spoločstvách. Zároveň namietali, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Mali za to, že k zmene právnej úpravy platnej v čase konania došlo, avšak nie s takými právnymi následkami, ako uviedol odvolací súd v napadnutom rozsudku. Podrobne rozobrali jednotlivé ustanovenia zákona č. 97/2013 Z.z. Poukázali, že aj nová právna úprava obsahuje ustanovenie, ktoré všeobecne predpokladá zrušenie pozemkového spoločenstva súdom, keď takýto postup predpokladá ustanovenie § 6 písm. b/ zákona č. 97/2013 a takýto postup vyplýva aj z dôvodovej správy k § 6 a 7 k zákonu č. 97/2013 Z.z. Uviedli, že pri založení žalovaného bol opakovane porušený zákon o pozemkových spoločstvách, pričom v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka sa jedná o absolútnu neplatnosť právneho úkonu založenia žalovaného, ktorá skutočnosť nemohla byť zhojená prijatím novej právnej úpravy v čase prebiehajúceho súdneho konania. Nezákonné zloženie subjektu pozemkového spoločenstva žalovaného má za následok, že uvedený subjekt nemôže mať právnou subjektivitu, de facto neexistuje. Podľa ich názoru mal odvolací súd otázku vzniku spoločenstva

posúdiť podľa platnej úpravy účinnej ku dňu podania žaloby, resp. ku dňu založenia žalovaného, keď ustanovenia novej právnej úpravy zákona o pozemkových spoločenstvách nemôžu mať za následok späť legalizáciu, konvalidáciu pozemkových spoločenstiev nezákonne založených podľa predchádzajúcej právnej úpravy. Odvolací súd posúdil danú vec neprípustne retroaktívne, pričom podľa novej právnej úpravy posudzoval právne skutočnosti, právne nároky a právne vzťahy vzniknuté pred jej účinnosťou. Navrhovali, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že rozsudok súdu prvej inštancie potvrdí, alebo aby rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

5. Žalovaný v písomnom vyjadrení k dovolaniu navrhol dovolanie žalobcov ako nedôvodné zamietnuť.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“) ako súd dovolací [(§ 35 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“)], po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalobcov je dôvodné, v dôsledku jeho účinku dovolací súd zrušil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie, pričom zároveň zrušil aj závislé uznesenie, ktorým bolo rozhodnuté o trovách prvoinštančného a odvolacieho konania (§ 449 ods. 1 a § 450 CSP).

7. Vzhľadom k tomu, že dovolanie bolo podané pred 1. júlom 2016, t.j. za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O.s.p.“), dovolací súd postupoval v zmysle ustanovenia § 470 ods. 2 CSP (na základe ktorého právne účinky úkonov, ktoré nastali v konaní pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované), a procesnú prípustnosť dovolania posudzoval v zmysle ustanovení § 236, § 237 ods. 1, § 238 O.s.p.

8. Dovolanie proti zmeňujúcemu rozsudku odvolacieho súdu bolo prípustné v zmysle § 238 ods. 1 O.s.p. Dovolanie žalobcov smerujúce proti zmeňujúcemu rozsudku, vyvolalo v danom prípade účinkov, ktorý zostáva zachovaný aj po 1. júli 2016 (§ 470 ods. 2 CSP) - dovolateľmi napadnuté rozhodnutie bolo preto možné (a tiež potrebné) podrobiť meritórnemu dovolaciemu prieskumu.

9. Právny poriadok platný a účinný v čase podania dovolania ukladal dovolaciemu súdu (viď ustanovenie § 242 ods. 1 O.s.p.), aby aj ex offio posúdil, či v konaní nedošlo k niektorej zo závažných procesných väd, ktoré sú uvedené v § 237 ods. 1 O.s.p., ako i k tzv. inej vade (§ 241 ods. 1 písm. b/ O.s.p.).

10. O procesnú vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 O.s.p. išlo vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ nepodal sa návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Dovolací súd nevzhliadol, že by bolo konanie zaťažené uvedenými vadami. .

11. Dovolatelia namietali, že konanie pred odvolacím súdom trpí vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), keď podľa názoru dovolateľov je rozhodnutie odvolacieho súdu nedostatočne odôvodnené až do tej miery, že je arbitrárne a nepreskúmateľné.

12. Podľa stanoviska, ktoré prijalo občianskoprávne kolégium najvyššieho súdu 3. decembra 2015 a je publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods.1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.

13. Dovolací súd v ďalšom skúmal, či v konaní nedošlo k tzv. inej vade majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 242 ods. 2 písm. b/ O.s.p.).

14. Podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 muselo mať aj odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu (§ 211 ods. 2 O.s.p.) náležitosti uvedené v § 157 ods. 2 O.s.p. V odôvodnení rozhodnutia sa odvolací súd musel vyporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musel byť dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na výsledky vykonaného dokazovania a zistené skutočnosti, ale tiež s poukazom na všetky relevantné úvahy, ktoré ho viedli k právnym záverom, na ktorých založil svoje rozhodnutie. Zákon vyžadoval, aby odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu bolo vnútorne konzistentné, presvedčivé, neprotirečiacie si a aby jeho obsah umožňoval uskutočniť dovolací prieskum, pretože účelom odôvodnenia rozsudku je predovšetkým preukázať jeho správnosť a súčasne musí byť i prostriedkom kontroly správnosti postupu súdu. Ak rozhodnutie odvolacieho súdu nemalo náležitosti uvedené v § 157 ods. 2 O.s.p., bolo považované za nepreskúmateľné.

15. Najvyšší súd dospel v danom prípade k záveru, že v tomto smere je potrebné prisvedčiť dovolateľom, ktorí poukázali vo svojom mimoriadnom opravnom prostriedku, na to, že : „odvolací súd neprípustne vychádzal iba z argumentácie žalovaného vyslovenej v jeho odvolaní, ktorú súd zrejme doslovne odcitoval, pričom sa vôbec nevyporiadal s argumentáciou žalobcov“.

16. V odôvodnení svojho rozsudku, ktorým odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie, uviedol odvolací súd, že ani nepreskúmaval jednotlivé dôkazy vykonané súdom ani ich vyhodnotenie, vedúce k vyslovenému právnemu záveru, pretože musel rešpektovať novú zásadnú skutočnosť, že bola s účinnosťou od 1. mája 2013 prijatá nová právna úprava (zákon č. 97/2013 Z.z. o pozemkových spoločnostiach). V ďalšom texte svojho odôvodnenia cituje obsah tejto novej právnej úpravy, dôvodovú správu a v závere i časť procesného návrhu odvolateľa a to vrátane vyčíslených trov celého konania (č.l. 894 spisu). Úplne však absentuje záver odvolacieho súdu vo vzťahu k vyjadreniam sporových strán na odvolacom pojednávaní dňa 19. novembra 2013 (č.l. 889 spisu), a práve z dôvodu zmeny právnej úpravy tu absentuje i povinnosť odvolacieho súdu uviesť svoj právny názor (§ 118 ods. 2 O.s.p. vo vzťahu k § 211 ods. 2 O.s.p.), ktorý neskôr zaujal vo svojom rozhodnutí, i s prihliadnutím na tú skutočnosť, že spor začal v roku 2008 a odvolací súd preskúmaval už druhý rozsudok súdu prvej inštancie, ktorý sa riadil usmernením uvedeným v zrušujúcom uznesení odvolacieho súdu zo dňa 27. februára 2012 sp.zn. 5 Co 362/2011. V odôvodnení svojho rozsudku odvolací súd len „opísal“ bez úpravy text časti odvolania strany žalovanej (č.l. 857 a 858 spisu), bez toho aby odpovedal na argumenty predstreté žalobcami, ktoré uviedli na odvolacom pojednávaní, a to už aj z pohľadu výkladu novej právnej úpravy, k otázke nastolenej žalovanými pri posúdení retroaktivity, ako i legalizácie pozemkových spoločností nezákonne založených podľa predchádzajúcej úpravy.

17. Z hore uvedeného dospel dovolací súd k záveru o dôvodnosti dovolacej námietky, že napadnutý rozsudok je nepreskúmateľný, a že teda dovolatelia (aj so zreteľom na R 111/1998) opodstatnene uplatnili dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.

18. Pokiaľ dovolatelia namietali, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), dovolací súd uvádza, že právnym posúdením veci je činnosť súdu, pri ktorej na zistený skutkový aplikuje príslušnú právnu normu a pri ktorej zo svojich skutkových zistení vyvodzuje právne závery.

19. Dovolateľmi napadnutý rozsudok nebolo možné v dovolacom konaní podrobiť prieskumu z hľadiska správnosti zaujatých právnych záverov, lebo obsah napadnutého rozhodnutia (vzhľadom na jeho nepreskúmateľnosť) nebol pre toto posúdenie dostatočným podkladom, keď ako bolo už hore uvedené, v rozsudku odvolacieho súdu úplne absentujú dôvody vysvetľujúce právny záver súdu v otázkach, od riešenia ktorých bolo závislá opodstatnenosť žaloby.

20. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP).

21. Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP).

22. Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

23. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 454 ods. 3 CSP), keď dovolací súd zrušil ako súvisiace i uznesenie súdu prvého stupňa o trovách konania pred súdom prvej inštancie a odvolacím súdom.

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.